

Euripides: Elektra

Oversat af A. Garff og L. Hjortsø,
Højklassisk tid (450-400 f.v.t.)

(Original linjeangivelse)

På landet lever prinsesse Elektra fornedret og isoleret fra civilisationen, gift med en fattig, men ædelsindet bonde. Hun er opfyldt af had til sin mor Klytaimnestra og hendes elsker Aigisthos, som har slået hendes far kong Agamemnon ihjel, og ønsker kun, at hendes bror Orestes kommer hjem fra sit eksil, så de to kan få hævn. Men hævnen er ikke så enkel eller heroisk, som hun i sin iver forestiller sig, og tvivlen melder sig til sidst i dette realistisk skildrede hævndrama om menneskers og guders vilje.

PERSONERNE

ELEKTRA: datter af kong Agamemnon

ORESTES: søn af kong Agamemnon

KLYTAIMNESTRA: Agamemnons hustru, nu gift med Aigisthos

BONDE: fra Mykene, Elektras ægtemand

PYLADES: Orestes' følgesvend

SLAVE: tidligere i borgen hos Agamemnon

SENDEBUD

DIOSKURERNE: Kastor og Pollux, sønner af Zeus

KOR: 15 unge piger fra Argos

Pollux' og Pylades' roller er stumme.

Scenen: I baggrunden en nøgen bakketop i nærheden af Mykene, midt på scenen en faldefærdig hytte, i forgrunden skimter man vejen sydpå til byen Argos. Tiden er kort før morgengry. En bonde foran sin hytte. Han lader sit blik følge vejen og floddalen mod syd.

BONDEN

Du gamle sletteland med floden Inachos, (1)
hvorfra en gang kong Agamemnon drog af sted
på togt med tusind skibe mod trojaners land,
hvor herskeren i Trojas by, kong Priamos,
han fælded; Dardanos¹' berømte stad² han tog
og vendte hjem til Argos³, og på templets mur
han hængte pragtfuldt bytte fra barbarers land.
Ja, lykken fulgte ham i krig, men i sit hjem
han, lokket i sin hustru Klytaimnestras garn,
blev fældet af Aigisthos, kong Thyestes⁴' søn.

Og sådan blev kong Tantalos⁵'es scepter brudt,

og kong Aigisthos råder nu i vores land
med tyndariden⁶ Klytaimnestra som sin brud.

Da han til Troja drog, så efterlod han her
Orestes og Elektra, skøn, men barn endnu.

I smug en trofast slave bragte drengen bort,
for ellers havde vel Aigisthos' hånd ham dræbt,
og Strofios⁷ i Fokis tog ham i sit hus.

Elektra blev tilbage i sit barndomshjem,
og da hun stod i al sin ungdoms skønne flor,
så kom hellenske kongesønner for at fri.

Da nu Aigisthos frygted, at hun fik en søn,
som ville hævne Agamemnon, blev hun holdt (23)
som fange i hans borg, og hun stod ikke brud.

Og da han stadig frygted for, at hemmeligt

hun kunne få et barn med én af ædel byrd,

han ville dræbe hende, men hun frelstes dog
fra døden af sin mor trods dennes vilde sind.
Hun fandt, hun havde grund til drabet på sin mand,
men frygted folkets had, hvis hendes barn blev dræbt.
Til gengæld fandt Aigisthos på en anden plan:
han loved den, der dræbte Agamemnons søn,
som leved i landflygtighed, en pose guld.
Elektra blev som hustru overdraget mig,
da jeg er mykenær selv, som al min slægt;
på dette punkt vil ingen kunne laste mig:
min slægt er hæderlig, men jeg en fattig mand,
og rang og stand er gået tabt på denne vis.
En ringe svigersøn forvolder ringe frygt.
For hvis hun havde ægtet en af ædel byrd,
var Agamemnons blod vel vågnet op til dåd,
og havde ramt Aigisthos med retfærdig straf.
Men jeg har aldrig – Kypris ⁸er mit vidne her! –
besmittet hendes seng, og hun er stadig mø.
Jeg blues ved at tvinge dette kongebarn,
som jeg har fået, men er helt uværdig til.
Orestes, ham som jeg er svoger til af navn,
beklager jeg. Hvad om han kom til Argos nu,
og så sin søsters sørgelige ægteskab?
Hvis nogen siger, at jeg kun er tossegod,
fordi jeg lod en jomfru være uberørt,
så skal han vide, at han er det samme selv,
da han kun måler dyd med tossers målestok. (54)

ELEKTRA

kommer ud fra hytten med en vandkrukke på hovedet og siger:

Du mørke nat, de gyldne stjerners ømme mor,
nu kommer jeg med krukken på mit hoved her,

for jeg må hente vand ved flodens kildevæld.
Men ingen nød mig tvang til det; jeg gør min pligt,
så guder klart kan se Aigisthos' hån mod mig
og høre klagen mod det fjerne til min far.
Thi Tyndareios' onde barn, min egen mor,
mig jog fra hjemmet for sin ægteherres skyld,
og da hun havde født Aigisthos børn, blev vi,
Orestes og jeg selv, fordrevet fra vort hjem.

BONDEN

Du stakkels barn, du plager dig med slid og slæb
for mig, skønt du er vokset op i gode kår,
og hvorfor gør du det? Jeg beder dig hold op.

ELEKTRA

Jeg ærer dig, for du er guder lig som ven,
og du lod aldrig spot og skade følges ad.
Hvor lykkeligt for den, som skæbnen gav et sår,
at få en lægehjælp som den, jeg fandt hos dig.
Og derfor må jeg uopfordret hjælpe dig
at bære dine byrder trods min dybe sorg,
og dele dit besvær. Og udendørs du har
jo mer end nok, så det må være mig, der skal
bestyre huset her. Når manden vender hjem,
så er det rart for ham at finde alt i stand,

BONDEN

Ja, hvis du synes, gå så kun, for kilden er
jo ikke langt fra husets dør. Når dagen gryr,
så driver jeg mit kvæg på græs og sår mit korn.
Den dovne tit på læben fører gudens navn,
men får dog ikke føden uden ved sin flid. (81)

(Bonden og Elektra forlader scenen ad den ene sideindgang,

ad den anden kommer Orestes og Pylades ind)

ORESTES

Min Pylades! Hvor finder jeg så trofast ven,
så god en gæsteven som dig på denne jord?
Af venner har kun du mig hjulpet, da jeg fik
den skæbne her at rammes af Aigisthos' had,
den mand, der sammen med min onde mor har dræbt
min far. Jeg kommer nu fra gudens spådomshal⁹
til Argos' jord, hvad ingen aner noget om,
og kræver blod for blod af dette morderpar.
I denne nat jeg gik til Agamemnons grav
og fælded tårer der og ofred ham min lok.
Og offerlammets blod jeg gød på gravens muld.

Jeg lever skjult for ham, som nu er hersker her,

for jeg har ikke sat min fod bag byens mur.

I dobbelt hensigt jeg ved grænsen holder til:

den ene er at kunne flygte over den

til fremmed land, hvis nogen fjende blev mig vár¹⁰,

den anden er at se min søster. Rygtet går,

at hun er blevet gift og ikke jomfru mer.

Men hende vil jeg møde, hun skal yde hjælp

til drabet ved at skaffe nyt om byens liv.

På Himlen løfter Eos¹¹ nu sit stråleblink.

Så lad mig vige bort fra denne alfarvej¹²,

for snart vel sagtens nok en bonde viser sig,

måske en bondepige, jeg kan spørge ud

og høre, om min søster bor på denne egn.

Nej se, derhenne dukker just en pige op.

Hun bærer på sit hoved med det korte hår
en krukke vand. Lad os gå lidt til side, ven, (109)
og lad os se, om vi af den slavindes mund
kan høre det, der drev os her til dette land.

(De skjuler sig bag altret midt på scenen. Elektra kommer

tilbage med sin krukke fyldt)

ELEKTRA

1. STROFE

Alt for sindigt ¹³du skrider, du langsomme tid,
du skal haste mod timen med klage og gråd.

Åh, vé mig! Åh, vé mig!

Jeg er kong Agamemnons barn.

Tyndareios til datter fik

Klytaimnestra, min onde mor.

Landets borgere kalder mig

kun den stakkels Elektra.

Vé mig! Stor er min kval,

af sorg er jeg ramt.

Far må leve bag Hades¹⁴ mur.

Dræbt du blev af din hustrus hånd

og Aigisthos, Agamemnon.

Syng nu atter min klagesang,

og løft med tårer min sorg.

1. MODSTROFE

Alt for sindigt¹⁵ du skrider, du langsomme tid,

du skal haste mod timen med klage og gråd.

Åh, vé mig! Åh, vé mig!

Hvor er byen, og hvor er det hus,

hvor du træller, min stakkels bror.

Du din søster har efterladt
fuld af klage i kongens hus,
ond er skæbnen mod hende. (134)

Gid du kom som befrier nu,
åh, frels mig af nød.
Zeus¹⁶, åh, Zeus, kom til hjælp og hævn
dette skændige drab på far.
Drag af sted til os i Argos!

2. STROFE

Tag fra mit hoved min krukke og stil den
nede på jorden. Min natlige klage
skal lyde mod dagen.
Dødsens klage og dødesang
synger jeg for dig, far.
Lyt i muld til mit klageråb.
Dag for dag skal det lyde,
mens med neglen min hals jeg flår.
Hårdt mod hovedet slår min hånd
dag og nat for din døds skyld.

Sønderflænget er min kind!

Som den klagende svanes skrig
høres nede ved flodens strøm,
hvor den kalder sin kære far,
han som mistede livet dér,
mellem snarernes lumske garn,
klinger datterens klage, far.

2. MODSTROFE

Dig man beredte et bad som det sidste.

Dét blev det leje, hvor døden du mødte.

Åh, vé mig! Åh, vé mig!

Ubarmhjertigt var øksens hug¹⁷.

Ond var denne mordplan,

da fra Troja du vendte hjem.

Ingen hædrende kranse (163)

bød din hustru dig, kun et sværd.

For Aigisthos du ofret blev.

Fuld af svig¹⁸ var din hustru.

PARODOS

KOR AF 15 UNGE PIGER

KORFØRER

STROFE

Hil dig, kong Agamemnons barn!

her til dit landlige hus er jeg kommet, Elektra.

Bud har jeg med, bragt af en mand, én, som kom fra Mykene,

men vandrer om dér i bjergene, hvor han må leve af mælk fra sin hjord.

Hyrden bragte os dette bud: Nu vil argivernes folk

fejre fest og i overmorgen

piger i flok sammen skal gå

hen til Heras¹⁹ hellige tempelhal.

ELEKTRA

Kære veninder, mit hjerte kan kun slå tungt

ved at tænke på festens glans

eller kæder af pure guld.

Nej, jeg stakkel, kan ikke

lede jer dans, træde i takt

med argiviske²⁰ piger.

Nat efter nat, dag efter dag

jeg arme synker hen i gråd.
Se på mit hår, skæmmet af snavs,
se de pjaltede klæder!
Sømmer dette sig mon for mig,
jeg, som er Agamemnons barn,
kongedatter af ædleste byrd?
Sømmer sligt²¹ sig, når Troja
mindes min far som byens erobrere? (189)

MODSTROFE

KOR

Stor gudinden er! Kom dog med!
Vævede skrud²² kan du låne af mig til din kjortel,
smykker af guld, skabt som de er til at røbe din skønhed.
Men tror du nu, at med tårernes strøm du besejrede fjendernes flok,
hvis du ikke i ydmyghed ærede guderne selv?
Ingen jamrende klage nytter,
guder vil først æres med bøn,
snart da gryr en lykkelig dag for dig.

ELEKTRA

Ingen af guderne hører mit nødsskrig mer
eller blodet, som kræver hævn
over far, der for længst er død.
Ve for ham, som er myrdet,
Ve for min bror, han, som må bo
udenlands og landflygtig.
Slavernes bord gæster han nu,
men var dog søn af kongeblood.
Fattigmands hus under mig ly,
dag for dag må jeg græmmes,
leve fjernt fra mit fædre hjem,

bo som flygtning i klippeland.
Her jeg lever med sorg i sind,
mens sit blodige leje
skændigt min mor har delt med en fremmed. (212)

KOR

Hvad Hellas og din slægt har lidt af sorg og nød,
forvoldte Helena, en søster til din mor.

ELEKTRA

Min klagesang, veninder, må jeg standse brat,
for sé, en fremmed dukker op bag huset der,
og med en følgesvend han styrer hen mod os.
Åh, skynd jer bort ad stien, jeg vil søge ly
i huset for at undgå dette røverpak.

ORESTES

Du stakkels kvinde stands! Min hånd vil intet ondt.

ELEKTRA

Apollon! Hør min bøn og lad mig ikke dø!

ORESTES

Der findes dem, jeg hader mer, som først må dø.

ELEKTRA

Åh, rør mig ikke – har du nogen ret dertil?

ORESTES

Ak, ingen rører dig med større ret end jeg.

ELEKTRA

Men hvorfor ligger du bevæbnet her på lur?

ORESTES

Så stands og hør mit ord, så vil jeg nok få ret!

ELEKTRA

Jeg standser, thi man bøjer sig for overmagt. (227)

ORESTES

Din egen bror har sendt mig med et bud til dig.

ELEKTRA

Åh, kære ven – så sig mig: lever han endnu?

ORESTES

Han lever: denne glæde melder jeg dig først.

ELEKTRA

Og må du glædes selv som løn for dine ord!

ORESTES

Gid da vi begge to må høste samme løn.

ELEKTRA

Hvor fandt den stakkel ly i al sin hjemløshed?

ORESTES

På flugt fra sted til sted han tæres langsomt hen.

ELEKTRA

Den stakkel mangler da vel ikke dagligt brød?

ORESTES

Det har han, men landflygtig mand er ildeset.

ELEKTRA

Men sig mig, hvilket bud du bringer mig fra ham.

ORESTES

Han spørger om du lever – om du lever trygt?

ELEKTRA

Se selv! Min hud er tør²³, og mager er min krop. (239)

ORESTES

Af modgang bøjet ser jeg – til min store sorg.

ELEKTRA

Og se – mit hår er klippet af på skythers vis²⁴.

ORESTES

Du bærer sorg endnu for både far og bror?

ELEKTRA

Ak, ja, hvem har jeg, som jeg elsker mer end dem?

ORESTES

Du ved, hvor højt din egen bror han elsker dig!

ELEKTRA

Men kun på afstand, han er fjernt fra mig og mit.

ORESTES

Men hvorfor bor du her, så langt fra byens liv?

ELEKTRA

Mit bryllup har jeg fejret – ak, en dødens fest!

ORESTES

Din arme bror! Hvem blandt Mykenes mænd blev valgt?

ELEKTRA

En anden ²⁵end min far vel havde tiltænkt mig.

ORESTES

Tal frit, jeg hører, og din bror jeg melder alt.

ELEKTRA

Jeg bor med ham i denne usle hytte der. (251)

ORESTES

Et sted, hvor kun en bonde eller hyrde bor!

ELEKTRA

En fattig mand, men flink mod mig og hensynsfuld.

ORESTES

Hvorledes viser sig hans venlighed mod dig?

ELEKTRA

Endskønt han er min mand, er jeg dog uberørt.

ORESTES

Er det et løfte – eller overser han dig?

ELEKTRA

Nej, tværtimod, min slægt han agter meget højt.

ORESTES

Tog han da ikke glad imod en brud som dig?

ELEKTRA

Han mener landets hersker gav mig lovløst bort.

ORESTES

Ja, jeg forstår, han frygter for Orestes' hævn.

ELEKTRA

Måske, men han er også af et ædelt sind.

ORESTES

Og ædelt vil vi lønne ham, den brave mand!

ELEKTRA

Ja, dersom han, som nu er borte, vender hjem. (263)

ORESTES

Din egen mor, har hun da fundet sig i disse ting?

ELEKTRA

En kvinde elsker manden mer end sine børn.

ORESTES

Men hvorfor viste dig Aigisthos denne hån?

ELEKTRA

Han så en trussel i de børn jeg kunne få.

ORESTES

Men så han slægtens hævner i en søn af dig?

ELEKTRA

Det var hans frygt – og gid, at han må bøde dyrt!

ORESTES

Men véd din moders mand, at du er uberørt?

ELEKTRA

Han aner intet, vi har holdt det skjult for ham.

ORESTES

Du stoler på de kvinder her, som hører os?

ELEKTRA

Hvert ord af os de skjuler trygt som bag en mur.

ORESTES

Men af din bror – hvad venter du dig, hvis han kom?

ELEKTRA

Du siger hvis – åh, snak! Han kommer, når han skal! (275)

ORESTES

Men hvis han kom? – hvordan skal han da tage hævn?

ELEKTRA

Han vover nok den dåd, som far blev offer for!

ORESTES

Og tør du række ham din hånd til modermord?

ELEKTRA

Ja, med den samme økse, som har fældet far!

ORESTES

Kan jeg så sige ham, at du står ved din ed?

ELEKTRA

Ja, lad mig dø, men først når jeg har dræbt min mor.

ORESTES

Åh, stod Orestes her og hørte dette svar!

ELEKTRA

Jeg ville sikkert ikke kende ham igen.

ORESTES

Det er naturligt nok, I blev jo skilt som børn.

ELEKTRA

En ven jeg har, kun én, som kender ham igen.

ORESTES

Den mand, man siger om, at han har frelst hans liv?

ELEKTRA

En trofast slave, ja, fra gammel tid hos far. (287)

ORESTES

Men sig mig, fik din far en grav, da han var død?

ELEKTRA

Det fik han vel — da han af huset blev slængt ud.

ORESTES

Åh ve mig, stakkel, jamre må jeg, thi vor sjæl
er skabt, så den kan føle med en andens sorg.
Men tal! Et kvalfuldt budskab får din bror da vist,
dog skæbnen byder ham, at han må høre det.
Ak, medynk findes ikke hos den jævne mand,
men hos en dannet kun, og han betaler dyrt
for kløgtens gave med sin store følsomhed.

KORFØRER

Jeg føler i mit sind den samme trang som du.
Jeg lever fjernt fra byen. Og hvad dér er sket,
mig ukendt er, og derfor vil jeg vide alt.

ELEKTRA

Hvis jeg skal tale, som man gør det til en ven,
så hør min fars og al min egen bitre kval.
Og da du nu har spurgt, så beder jeg dig om
at melde til min bror, hvad far og jeg har lidt.
Fortæl ham først, hvor usle klæder jeg har på,
at snavset klæber til min krop, at jeg bebor
en ussel vrå i stedet for en kongeborg,
at selv jeg væven slår for dagligtøj at få,
thi ellers fik jeg intet og gik nøgen om,
og selv jeg må til kilden for at hente vand,
men kommer aldrig med til festlighed og dans.

Som jomfru må jeg sky de gifte koners kreds; (311)

min slægtning, Kastor, ham som jeg var lovet til,
før han fik rang af gud, er bandlyst fra mit sind.

Min moder knejser stolt blandt frygisk²⁶ byttegods,

for tronens fod trojanske tern²⁷er dybt
i deres østerlandske kjoler – heftet op
med gyldne nåle – kvinder, som min far sig vandt
på krigerfærd. Men under hallens tag man ser
en plet af størknet blod.

Og den, som dræbte far,

han kører frem på samme vogn, som før var hans,
og i sin blodbestænkte hånd han hæver højt
det scepter, far har styret Hellas' hære med.

Og Agamemnons grav får lov at ligge hen,

og ingen ofre bringes, ingen myrtekvist
og ingen prydelse man ser på kongens høj.
Har min fru moders mand, monarken, drukket tæt,
så springer han på graven rundt, fortæller man,
og smider sten mod støtten²⁸, som er rejst for far;
mod os han fører skamløst sprog og råber op:

»Din søn Orestes – hvor er han? Hvor smukt din grav
han værner!« Ak, han hører ikke denne hån!

Drag bort, jeg beder dig, og meld ham dette selv.

Du går i manges ærind, jeg er kun en tolk
for hjertet, for min tunge, for min forpinte sjæl,
for denne nøgne hovedskal og for hans far.

Åh, hvilken skam, hvis frygerfolkets²⁹ overmand
fik én til søn, som trods sin æt og ungdomskraft

i kampen mod en enkelt ikke dræber ham. (338)

KORFØRER

Se dér, Elektra, kommer han, din ægtemand.

Hans dagværk er forbi, han er på vejen hjem.

BONDEN

Men hvad er det for folk, som nu er standset op
ved døren til min hytte? Hvad skal de mon her?

Er det mon mig de søger? Det er dog for galt,
at gifte koner ses i snak med unge mænd!

ELEKTRA

Til mistro har du ingen grund, min kære ven.

Jeg skal forklare alt med rene ord; thi dem,
du ser, er gæster med et budskab fra min bror.

(Til Orestes og Pylades)

Og I – bær venligst over med, hvad han har sagt.

BONDEN

Er han i live da og skuer solens lys?

ELEKTRA

Det siger de. Troværdigt lyder deres ord.

BONDEN

Og husker han sin far? Sin søsters bitre nød?

ELEKTRA

Det håber vi, men husk, landflygtig mand er svag.

BONDEN

Men hvilket budskab fra Orestes har de bragt?

ELEKTRA

(bittert)

De kommer bare for at se min usselhed! (354)

BONDEN

En del de ser – og resten har du sikkert sagt.

ELEKTRA

Nej, det er overflødigt, de har syn for sagn.

BONDEN

For længst min hytte burde åbnet sig for jer.

Det bedste skal I få, som huset her formår,
som tak for jeres bud. Kom med os, indendørs!

(til Orestes' slaver)

Halløj, I to, stil deres sager indenfor!

(til Orestes og Pylades)

Men sig nu ikke nej! I kommer fra en ven,
er venner selv, og jeg er nok en fattig mand,
men I skal se, med hjertet på det rette sted.

ORESTES

Har han Orestes villet skåne for al skam
ved selv at spille rollen som din ægtemand?

ELEKTRA

Ja, ægtemand til mig, jeg stakkel, kaldes han.

ORESTES

Ak ja,

Denne pdf er udskrevet af Esben Harboe Odgaard (esbe2635), Silkeborg Gymnasium (743019), 20/1 2021
Indholdet af denne pdf må kun kopieres eller distribueres af institutioner, der har indgået aftale med Copydan Tekst & Node, og under forudsætning af, at anvendelsen af indholdet sker på de betingelser, som følger af aftalen med Copydan Tekst & Node. Print og kopiering skal i givet fald indgå i skolens indrapportering til Copydan Tekst & Node.

Den gode bærer intet ydre tegn på dyd.
Forvirret er den verden, som vi lever i.
Jeg ofte nok har set en søn af ædel far
som sølle pjok, men brave børn af usselt pak.
Og tit den rige mand kan mangle hjertelag,
men sjælens storhed trives hos en fattig fyr.
Dog hvilke tegn kan give os det rette skøn? (373)
Mon rigdom? – Den er kun en ussel målestok.
Mon fattigdom? – Men også den har sine brist.
Forarmet mand er ofte blevet ond af nød.
Skal vi da ty til tapperhed? Men hvem kan vel
i kampens tummel pege på den tapre mand?
Det hele er dog kun tilfældigheders spil.

Se nu til denne mand, som hverken kaldes stor

i Argos eller roser sig af fornem æt,
en mand af folket kun og dog så brav som få.
Nej, følg fornuftens stemme. I som farer vild
på grund af jeres fordom: Regn kun den for god,
som vælger ædle venner og som selv er brav.
Og just en mand som han, han leder byen bedst,
og hus og hjem. Den tanketomme kæmpekrop
er kun til pynt på torvet. Selv den stærke arm
er ikke bedre end en svag til lansestød;
thi hvad er styrke uden mandighed og mod?
En værdig velkomst bød I mig, som her I ser,
og Agamemnons søn, usynlig, i hvis navn
jeg træder frem. Lad os gå ind. Følg med.
I slaver, kom! Jeg foretrækker langt som vært
en hæderlig, men fattig mand for nogen rig.
Og jeg er veltilfreds med husly her hos ham,
men helst jeg havde set din bror i døren stå

og lykkelig som vært mig åbne lykkens hus.
Den dag er nær! Orakelsvar fra Loxias ³⁰
er klippefast, men jordisk spådom intet værd.

KORFØRER

Elektra, aldrig har vort hjerte frydet sig
så meget som i dette øjeblik. Måske
er tiden inde for din sene lykkes mål. (403)

ELEKTRA

(til bonden)

Du stakkel, du som kender godt din armod selv,
hvad skal det til at byde bedre folk herind?

BONDEN

Såfremt de er så flinke, som de lader til,
de sikkert nok vil nøjes med, hvad huset har.

ELEKTRA

Det var en fejl af dig, så fattig som du er,
men gå og find den gamle slave, far holdt af.
Fordrevet fra vor by han følger med sin hjord
ved Tánaos, der løber som vor grænseflod
imellem Lakedaimons³¹ jord og Argos' land.
Og siden vi har fået gæster i vort hus,
så bed ham venligst bringe noget mad til dem.
Han selv vil frydes højt med tak til gud, så snart
han ved, at drengen lever, som blev frelst af ham.
Ja, det er bedst sådan – fra fars palads, fra mor
vi intet får, nej bitter løn vi fik, hvis hun
nu vidste, at Orestes lever, hendes søn.

BONDEN

Ja, hvis du mener det, så skal jeg bringe bud
til ham, den gamle, med det samme. Gå kun ind
og sørg for maden. Hvis en husmor ønsker det,
så kan hun altid finde mad at stille frem.

Vi har vel stadig nok i huset her af kød,
så vi kan mætte dem i hvert fald for en dag.

(Elektra ind)

Ak ja, men når jeg kommer ud for den slags ting,
forstår jeg godt, hvor meget penge dog er værd. (427)
Med dem man byder gæster. Hvis man bliver syg,
man klarer sig med dem. Men føden for en dag
er kun en ringe ting – om fattig eller rig,
det kommer ud på ét, har først man spist sig mæt.

1. KORSANG

1. STROFE

I stolte skibe, I som stævned frem mod Troja,
I fór af sted for slag af talløse årer;
dem fulgte nereiders ³²dans i bølgen; taktfast
delfiner, fløjtefortryllet,
sig svang som i dansende rytmer
under blåsorte bovspryd
og viste vej for Thetis'³³ tapre søn,
Akhilleus, den fodrappe helt,
samt Agamemnon på togtet mod Troja
nær ved Simois³⁴.

1. MODSTROFE

Eubøas³⁵ holme nereider snart lod bag sig,
og fra Hefaistos'³⁶ ambolt bragte de våben

i drevet ³⁷guld for heltes hænder, skjold og spydstang
til Pelions³⁸ bjerg og til Ossas ³⁹
de stejle og hellige dale,
dér hvor nymfer holdt udkig
og søgte helten, Keirons⁴⁰ fostersøn,
som fødtes til frelse for Hellas,
sønnen af Thetis, havets gudinde,
helten Akilleus.

2. STROFE

Jeg fik berettet af én, som til Nauplias⁴¹ havn
vendte hjem fra togtet til Troja, (453)
om de tegn, som lyste fra midten
af dit navnkundige skjold – søn af Thetis –
som skabt til at indgyde frygt
i frygers⁴² sind.
Yderst på randen af skjoldet
svævede Perseus ⁴³hen over havet
på vingede sko med uhyret Gorgo,
hvis hals han skar over,
sammen med Zeus' sendebud,
gudinden Maias søn,
hyrdeguden Hermes.

2. MODSTROFE

Midterst i skjoldet man så som en flammende ild,
Solen selv, en strålende skive
trukket frem af vingede heste,
stjernernes himmelske kor så man tindre,
Plejader⁴⁴, Hyader⁴⁵ til skræk
for Hektors blik.
Smedet af guld var hjelmen,

prydet med sfinxer⁴⁶, glade for byttet,
de vandt med et kvads⁴⁷ fortryllende toner.
Og midt på brystpansret
løven sprang frem, flammefyldt,
og slog med løftet klo
hesten fra Peirene⁴⁸.

EPODE

Hjaltet ⁴⁹på sværdet var prydet med heste, der satte i firspring
med flanken sort af støv.
En heltedrot⁵⁰ som han
blev ofret for din elskov, (481)
du onde tyndaride.
Derfor vil Olympens ⁵¹guder
din død, og jeg
skal se dit blod
strømme fra struben ved hævnerværd.

DEN GAMLE SLAVE

(kommer ind fra højre, forpustet)
Min herskerinde og min frue – hvor,
hvor er hun – kongens barn, mit eget plejebarn?
Så stejl en vej hun holder til sit hus. For mig,
en rynket olding, falder den lidt tung at gå,
men da det gælder venner, må jeg slæbe mig
med ryggen krum, på svage knæ til deres hus.
(Elektra kommer ud fra hytten)
Nu ser jeg hende komme ud – mit kære barn,
se her! Jeg bringer fra min hjord et nyfødt lam,
som jeg fra moderfåret tog med egen hånd,
og kranse⁵² – og fra formen denne friske ost.
Og se – en gudedrik fra Dionysos selv;

hvor lille den end er, har den en dejlig duft,
(peger på sin gedeskindssæk)
et bæger får af denne milde drik sin smag.
(til en slave)

Det er til gæstebudet, tag og bring det ind!
Lad mig med fligen af de laser, jeg har på,
mit øje tørre for de tårer, jeg har grædt. (502)

ELEKTRA

Men kære du, dit ansigt er jo vådt af gråd!
Har synet af min nød kaldt gamle minder frem?
Begræder du min bror Orestes og min far,
som du engang på armen bar og lærte op
til ingen verdens gavn for dig og husets folk?

SLAVEN

Men mine tårer skyldes også, hvad jeg så
på vejen ned fra byen ⁵³ved min herres grav.
Jeg knælte dér og græd – så øde lå den hen.
Et offer fra min vinsæk bragte jeg hans grav,
og hængte myrtekranse⁵⁴ op på gravens sten.
På selve altret så jeg da som offer bragt
et får, hvis lød⁵⁵ var mørk, og nylig udgydt blod –
og nogle lyse lokker lå ved siden af!
Jeg spørger nu, mit barn, hvem i alverden har
vel vovet sig til denne grav? Vist ingen her
fra Argos! Er din bror da kommet der i løn⁵⁶?

(holder en hårløk i vejret)

Er det hans hyldest til hans far, til kongens grav?
Hold denne lok ved siden af dit eget hår,
og se om ikke begge har den samme lød⁵⁷?

Thi børn, som stammer ned fra blod af samme far

får ofte samme egenskab og vækst i arv.

ELEKTRA

Om større visdom vidner ikke dine ord,
såfremt du mener, at min tapre bror kom hjem
i smug, af rædsel for Aigisthos, til vort land.
Hvad lighed kan der også være mellem hår?
En ædel sportsmand bærer håret tungt og tæt,
men kammen gør en kvindes blødt. Umulig er (529)
din tanke. Ofte kan du finde selv hos folk,
der ikke er af samme blod, det samme hår.

SLAVEN

Så gå da hen og sæt din fod i støvlens spor,
og du vil se, I begge to har samme mål.

ELEKTRA

Hvordan kan man da se et fodspor på en jord,
hvor stene ligger tæt? Og selv om det kan ses,
hvordan kan brors og søsters fodspor være ens?
De er dog mand og kvinde – mandens fod er størst!

SLAVEN

Men hvis Orestes virkelig er kommet hjem,
så kender du vel nok din skyttels⁵⁸ værk igen
på kappen, han fik med den dag, jeg frelste ham?

ELEKTRA

Har du da glemt, at jeg var næsten kun et barn,
da selv jeg vævede det stof Orestes bar,
på flugten? Kan han stadig passe samme tøj,
hvis ikke tøjet vokser sammen med vor krop?

Og lokken har en fremmed vel af medynk lagt
på graven, eller selv han sendte den i løn⁵⁹.

SLAVEN

Men hvor er dine gæster? Lad mig se dem selv
og spørge dem, hvad nyt de bringer med fra ham.

ELEKTRA

De træder netop lige ud af døren nu. (549)
(*Orestes og Pylades ind på scenen*)

SLAVEN

Ja, hvilket fornemt syn – dog man kan tage fejl.
Thi mangel fornem mand har kun en ussel sjæl.
Alt godt jeg ønsker dog for den, der er din gæst.

ORESTES

Vær hilset kære ven!
(*til Elektra*)

Men sig mig lige først,
har dette gamle skrog da hjemme her hos dig?

ELEKTRA

Ja vist, han tog sig af min far, fra han var spæd.

ORESTES

Så er det ham, som reddede Orestes' liv?

ELEKTRA

Ja, hvis han lever, kan han takke ham for det.

ORESTES

Men hvorfor stirrer han så prøvende på mig
som på en sjælden mønt? Hvem minder jeg ham om?

ELEKTRA

Det glæder ham vel blot at se Orestes' ven.

ORESTES

Ja vist, men hvorfor går han rundt og rundt om mig?

ELEKTRA

Det er et syn, som også undrer mig, min ven.

SLAVEN

Åh, bed til guderne, Elektra, kære barn! (563)

ELEKTRA

Hvad i alverden skal jeg takke for med bøn?

SLAVEN

For denne dyre skat, som kommer sendt af gud!

ELEKTRA

»I guder stå mig bi!« – Er det den bøn, du vil?

SLAVEN

Så se da denne mand! – Hvem står dig nær som han?

ELEKTRA

Jeg ser, ja vist – at du har mistet din fornuft.

SLAVEN

Men kan du ikke se som jeg: det er din bror!

ELEKTRA

Din tale kun forvirrer mig. Hvad mener du?

SLAVEN

At jeg har set Orestes, Agamemnons søn!

ELEKTRA

Hvad kender du ham på, som kan bevise det?

SLAVEN

På arret over øjet, som han fik som barn,
da han i leg med dig var faldet med sit kid.

ELEKTRA

Vist ser jeg ved hans bryn et mærke fra et fald. (575)

SLAVEN

Og dog du nøler med at tage ham i favn?

ELEKTRA

Nej⁶⁰, ikke mer, du kære gamle.

(kaster sig i Orestes' favn)

Hvert et tegn

beviser, du har ret. Omsider kom du dog!

Uventet fandt jeg dig.

ORESTES

Omsider ser jeg dig.

ELEKTRA

Jeg var så fuld af tvivl.

ORESTES

Og jeg var uden håb.

ELEKTRA

Og er det dig?

ORESTES

Ja mig, din bror og bedste ven.

ELEKTRA

(Og du vil ramme dem, som dræbte vores far?)

ORESTES

Ja, hvis det kast, jeg forbereder, lykkes mig.

ELEKTRA

Det gør det, ellers kan man aldrig mere tro
på guders hjælp, hvis uret sejrer over ret. (584)

KOR

I lang tid jeg længtes mod dig, åh, dag!

Som en fakkel du kom med livets lys,
vi genser vor sol, thi han vendte hjem
til sit fædrene hus fra fremmed land
på flygtningefod.

Åh, veninde, en gud, ja, en sejrende gud
har bragt sejr til os!

Så opløft din hånd, så opløft din røst
fromt i bøn og lovsyng vort held:

Din brors fod betræder nu byens jord.

(Orestes og Elektra arm i arm)

ORESTES

(tøvende)

Hvor glæder jeg mig ved vort gensyns søde fryd,
og siden skal vi fryde os på samme vis.

(til slaven)

Du kom i et belejligt øjeblik – så sig
hvordan jeg hævner mig på den, som dræbte far,
og på min mor, som lever med sin mand i synd?
og om jeg har en trofast ven i Argos' land,
om jeg har mistet alt, da skæbnen ramte mig?
Hvor finder jeg en ven? Og når? Ved dag, ved nat?
Og hvor min fjende? Hvilke veje skal jeg gå?

SLAVEN

Min søn, din skæbne undte dig slet ingen ven.
Ak, den, der har en ven, som deler ondt og godt
med én på lige fod, har gjort et sjældent fund.
Dit livs ruin har også kostet dig hvert håb,
som venner havde til dig. Lyt til mine ord:
Det er et spørgsmål om din egen kraft – og held! –
om du skal vinde land og kongeborg igen. (611)

ORESTES

Hvad kræves for, at jeg kan nå til dette mål?

SLAVEN

Tag livet af din mor og dræb Thyestes' søn⁶¹!

ORESTES

Det kom jeg for, men hvor kan sejrens krans jeg nå?

SLAVEN

Bag byens mur det aldrig sker trods al dit mod.

ORESTES

Men står en mur af lanser om hans trone vagt?

SLAVEN

Ja vist, af skræk for dig han sover aldrig trygt.

ORESTES

Så er det dig, som her må give mig et råd.

SLAVEN

Velan, så lyt til mig, det råd, jeg har, er godt.

ORESTES

Ja, gid det dog var godt, det hørte jeg da helst.

SLAVEN

Jeg så Aigisthos, da jeg var på vej hertil.

ORESTES

Et heldigt varsel! Sig mig blot på hvilket sted?

SLAVEN

På marken dér, hvor kongens heste går på græs. (623)

ORESTES

Hvad gør han dér? I al min nød jeg ser et håb.

SLAVEN

En nymfefest han forbereder, tror jeg nok.

ORESTES

Som tak for nyfødt eller for et ventet barn?

SLAVEN

Han forberedte offer, det er alt, jeg ved.

ORESTES

Hvor mange mænd var med, og var det slaver kun?

SLAVEN

Ja, husets egne folk og ingen frie mænd.

ORESTES

Så er der ingen, som kan kende mig igen?

SLAVEN

Nej, ingen af hans slaver har jo set dig før.

ORESTES

Og sejrer jeg, er *de* så til at stole på?

SLAVEN

Sådan er slavers sind – vær lykkelig for det!

ORESTES

Hvorledes tror du bedst jeg nærmer mig til ham?

SLAVEN

Gå tæt forbi ham, mens han ofrer, så du ses. (635)

ORESTES

Du mener langs med vejen, hvor han har sin mark?

SLAVEN

Ja vist, til gilde byder han dig da som gæst.

ORESTES

For ham et bittert gildelag⁶², om guder vil!

SLAVEN

Det næste kast er dit – men overvej det vel!

ORESTES

Du taler klogt, men hvor befinder sig min mor?

SLAVEN

I byen, men til ofret er hun nok på vej.

ORESTES

Hvorfor drog hun da ikke hjemmefra med ham?

SLAVEN

Hun lod sin mand gå først af frygt for byens snak.

ORESTES

Så ved hun selv, at hun er ildeset af folk?

SLAVEN

Det passer! Troløs kvinde møder kun foragt.

ORESTES

Hvorledes rammes begge med det samme hug? (646)

ELEKTRA

(bryder ind)

Lad mig om hende – jeg vil føre sværdet selv!

ORESTES

Så ordner jeg det andet – hvis min lykke vil.

ELEKTRA

Må samme lykke skænke os det samme held!

ORESTES

Det ske! Hvordan vil du så dræbe vores mor?

ELEKTRA

(til slaven)

Min ven, gå hen til Klytaimnestra, bring det bud
fra mig, at jeg er blevet mor og fik en søn.

SLAVEN

Hvor længe siden skal jeg sige, det er sket?

ELEKTRA

Sig blot, at barselstidens dage ⁶³er forbi.

SLAVEN

Hvad gavn har du af det til drabet på din mor?

ELEKTRA

Hun kommer, når hun ved, at jeg har født en søn.

SLAVEN

Men tror du, at din mor bekymrer sig om det?

ELEKTRA

Hun vil begræde, at min søn fik ringe kår. (658)

SLAVEN

Men hvad gør det? Gå lige løs på sagen, barn!

ELEKTRA

Så snart hun kommer, er det klart, at hun må dø.

SLAVEN

Men når jeg bringer hende her, hvad gør du så?

ELEKTRA

Herfra til Hades vil hun finde vejen kort.

SLAVEN

Har først jeg set det syn, så vil jeg gerne dø!

ELEKTRA

Velan⁶⁴, min ven, så vis da vejen for min bror.

SLAVEN

– til stedet, hvor Aigisthos står med offerkniv?

ELEKTRA

Ja først, og bring så siden bud til mor fra mig.

SLAVEN

Så hun må tro, det kommer fra din egen mund!

ELEKTRA

(til Orestes)

Gå så i gang, Orestes, første hug er dit!

ORESTES

Ja, jeg er rede nu, hvis nogen viser vej. (669)

SLAVEN

Vær nu forvisset om, jeg gerne følger dig.

ORESTES

(med blikket mod himlen)

Åh, Zeus! Min faders gud – bliv mine fjenders skræk!

ELEKTRA

Forbarm dig! Ak, for ubarmhjertigt lider vi.

SLAVEN

Forbarm dig over dem, som er din egen æt⁶⁵.

ELEKTRA

(med blikket mod Heras alter på Mykenes borg)

Åh, Hera, du som har dit alter i vor by!

ORESTES

Åh, skænk os sejren, thi retfærdig er vor bøn.

SLAVEN

Ja, und dem at få hævn for deres døde far.

(alle tre knæler ned på jorden)

ORESTES

Åh, far, som niddingsdåd⁶⁶ har lagt i gravens skød!

ELEKTRA

Åh, moder Jord, så hør den hånd, som banker fromt⁶⁷.

SLAVEN

Åh, kom til hjælp, til hjælp for dine egne børn. (679)

ELEKTRA

Åh, sæt dig far, i spidsen for de dødes hær.

ORESTES

Den hær, som har besejret frygerfolk⁶⁸ i kamp.

SLAVEN

Ja, hvem som helst, der hader gudløst morderslæng.

ELEKTRA

Har du nu hørt os, far, som mor har dræbt med svig⁶⁹?

SLAVEN

Ja, alt din far har hørt – men kom, nu er det tid!

ELEKTRA

(til Orestes)

Men hør mit varsel først: Aigisthos' død er nær.

Og finder du, min bror, din død i kamp mod ham,

så er det ude med mit liv, jeg dør med dig.
Min lever spidder jeg med dobbeltægget sværd⁷⁰.
Velan⁷¹, nu går jeg indenfor og ordner alt.
Og kommer der et glædesbud, skal huset lydt
af jubel fyldes. Men din død skal blive hilst
med andre skrig. Det er, hvad jeg forkynder dig.

ORESTES

Ja, jeg forstår dit ord.

ELEKTRA

Så vis dig som en mand!
Og kvinder! I skal melde mig med flammerøst
og råb om denne kamp, imens jeg holder vagt
med hånden knuget fast om sværdet, jeg har fat. (696)
Min fjende vil jeg ikke unde den triumf
at håne mig i live som min overmand!

2. KORSANG⁷²

1. STROFE

Fra sin diende mor et lam
på Argos' bjerg
røvet blev, har et sagn os sagt.
Pan det ranede⁷³, markens gud.
Toner med sødt strømmende lyd
klang fra det kunstfærdige rør,
medens han gik bærende på
lammet med skøn, solgylden uld.
Oppe fra tingstenen da lød
ned til folket heroldens⁷⁴ råb:
»Kom til torvet, mykenske mænd!

Hvilket lykkeligt herskerhus!
Lykkens jertegn ⁷⁵det fik at se!«
Borgerne drog glade til dans
hyldende Atreidernes⁷⁶ hus.

1. MODSTROFE

Gyldne altre da tændtes brat
med festligt blus.
Videnom i argivers stad⁷⁷
alterilden stod lys og klar.
Musernes tolk fløjternes spil
lyde nu lod, lifligt det lød.
Yndige kvad kappedes lydt,
hyldende Pans solgyldne lam.
Atreus' hustru til svig ⁷⁸
lokket blev ved Thyestes' list.
Han fik jertegnet vel i hus,
trådte frem på det åbne torv, (722)
hvor han forkyndte folket straks:
Hist på min borg huser jeg nu
lammet, hvis lød lyser som guld.

2. STROFE

Se, da skete det:
Zeus forandrede stjernernes gang,
ændrede solbanens løb,
dagningens blegrøde skær.
Vesterpå går nu Solens vogn
med sin gudtændte, hede ild.
Regntunge skyer driver mod nord.
Ammon er tør, gold som en ørk,
vissen den er, dugløs ved gry,

skyernes regn, skænket af Zeus, savner den nu.

2. MODSTROFE

Sligt⁷⁹ fortæller man,
næppe nogen kan tro dette sagn.
Har mon vor Sol skiftet om,
ændret sin vanlige vej
for en lykkeløs, jordisk slægt,
ved et menneskes syndighed?
Sagn os mennesker tit har skræmt,
guderne angst stoler vi på,
men du har glemt myternes ord,
du har, Klytaimnestra, med svig myrdet din mand. (746)

KORFØRER

Åh!
Der lød et råb, veninder, eller tog jeg fejl?
Det lød som underjordisk tordendrøn fra Zeus.
Ja hør! En skæbnestorm, der rejser sig mod os.
Elektra, herskerinde, kom, vi venter dig.

ELEKTRA

Hvad skete der? Hvad nyt om kampen melder I?

KORFØRER

Kun dette, at et dødsskrig lød langt borte fra.

ELEKTRA

Nu hørte jeg det, ja – langt borte fra det kom.

KORFØRER

Ja, langt herfra, men tydeligt det nærmer sig.

ELEKTRA

Er det nu venners eller en argivers⁸⁰ skrig?

KORFØRER

Det ved jeg ikke, alt er et forvirret råb.

ELEKTRA

Dit ord forkynder mig min død. Lad dette ske!

KORFØRER

Nej, vent til du har hørt din skæbnes sendebud.

ELEKTRA

Men hvor og når? Jeg er fortabt og alt forbi! (759)

KORFØRER

Giv tid! Et kongemord kan kræve mer end mod.

(Sendebud ind på scenen)

SENDEBUD

Mykenes kvinder, hør mig, I har vundet sejr!

Og hør mit bud til hver en ven: Orestes vandt!

Aigisthos, Agamemnons morder, ligger død
på jorden. Lad os takke guderne med bøn.

ELEKTRA

Men hvem er du, og kan jeg stole på dit bud?

SENDEBUD

Har du da glemt, at jeg var tjener hos din bror?

ELEKTRA

Åh kære ven, jeg tog kun fejl af lutter angst,
da nu jeg ser dit ansigt, husker jeg det klart.
Hvad melder du? Min fars forhadte morders død?

SENDEBUD

For anden gang jeg melder da: Ja, han er død!

ELEKTRA

I guder! – Dike⁸¹, retfærdsånd! Så kom du dog!
Men lad mig vide alt om dette drab. Hvordan,
hvorledes fandt Thyestes' søn sin død. Fortæl!

SENDEBUD

Da først vi havde vendt os bort fra huset her,
så slog vi ind på vejen med de brede spor⁸², (775)
og kom til stedet, hvor Mykenes hersker stod
i blomsterhaven med dens friske kildevæld,
imens han bandt en myrtekrans af spæde skud.
Så snart han så os, råbte han: »Velkommen hid!
Sig, hvem er I? Hvor skal I hen? Fra hvilket land?«
»Thessalere⁸³ på rejse til Alfeios⁸⁴' bred
for Zeus at bringe offer« – lød Orestes' svar.
Igen Aigisthos tog til orde vendt mod os:
»Men først må I som husets gæster sætte jer
med mig til gilde, thi til nymferne jeg just
en okse ofrer. Står I op ved morgengry
med solen, når I nok jert mål. Kom indenfor!«

Med disse glade ord han tog os arm i arm

og førte os til husets dør – »Sig ikke nej!«

Og da vi så var indenfor, gav han besked:
»Bring vand! Lad vore gæster tvætte sig⁸⁵, for plads
ved altrets fod de får nær kummens vievand«.
Orestes gav til svar: »Vi netop lige nu
har rensset os for synd i flodens klare vand.
Men kan en fremmed ofre her på lige fod
med byens egne børn, vi siger ikke nej«.
Så blev der ikke talt et ord om disse ting,
og kongens vagt fik sat de lange lanser bort,
mens alle hænder havde travlt med offerfest.
Hist offergryden slæbte man, og kurve⁸⁶ her
man bragte, fyldt med korn, og nogle tændte ild,
om altret, andre stabled kedler – alt var larm.
Din mors gemal tog derpå offerkornet op
og kasted det på altret, mens han bad en bøn: (808)
»I bjergets nymfer! Lad min hustru, lad mig selv
vort offer sammen bringe mangen gang som nu
i fred og lykke – lad vor fjende times ondt!«
Han tænkte på din bror og dig. En anden bøn
min herre lønligt bad: at vinde Atreus' borg
tilbage snart.

Fra kurven tog Aigisthos op

en kniv med lige ægg⁸⁷; med højre hånd han skar
en tot af kalvens hår ⁸⁸og stak i bålet ind,
og slagted derpå kalven, som af trælle højt
blev løftet op, imens han sagde til din bror:
»En sjælden gave ejer en thessalisk mand,
thi ingen tæmmer heste, skærer okser op
så fint som han, man siger. Tag da denne kniv
og vis, at dine landsmænds ry er velfortjent!«

Med begge hænder greb din bror hans dorerkniv⁸⁹,

fra skuldren lod han rejsekappen glide ned,
og slaverne han stødte bort og tog til hjælp
kun Pylades. Nu greb han kalven om dens fod,
det hvide kød han blottet med et enkelt snit.

I mindre tid end der skal til i dobbeltløb⁹⁰
at ride banen rundt, han flåed huden fra
og åbned ind til bugen. Straks Aigisthos tog
dens tarne ud og mønstred dem. En leverlap
der mangled! Også galdegang og åremund
gav lutter ilde varsler for hans skarpe blik.
Hans åsyn blegned, og min herre spurgte ham:

»Hvad er du bange for?« –

»Fra fremmed land, min gæst,
en fare truer mig, for Agamemnons søn
mig hader vildt og er en fjende af mit hus«.
Orestes svared: »Du, som bærer kongestav,
er ræd for en landflygtigs svig! – nej, lad os gå
til bords – men bring i stedet for din dorerkniv
en god thessalisk kniv, så jeg kan skære for!«
Det fik han og skar til. (838)

Aigisthos tog nu hvert

et stykke op og mønstred det med sænket blik.
Din bror sig rejste da på tå og ramte ham
hen over nakken med sin kniv og sønderskar
hans hvirvelsøjle. Fuld af vånde skreg han højt
og vred og vendte kroppen i sin dødskampes kval.
Men da hans slaver så det, sprang de op og greb
til våben, alle klar til kamp mod to; men kækt
Orestes og hans våbenfælle Pylades

holdt stand med dragne sværd. Din bror dem råbte an:

»Orestes er jeg, ingen fjende af min by
og mine folk. Jeg kom kun for at hævne mig
på ham, der slog min far ihjel – så skån mit liv
I gamle slaver, som har tjent min far!«

Og straks

de sænked deres spyd; og blandt dem var der én
en trofast slave, én som kendte ham igen.

Mens alle jubled højt, man kransede med fryd
Orestes' pande. Selv vil snart han vise dig
et hoved – ikke af Medusa⁹¹, men af den,
du hader mest, Aigisthos. Han, som nu er død,
betalte med en bitter rente blod for blod.

3. KORSANG

STROFE

Så dans nu med mig, min veninde,
dans som det kådeste kid,
som et kid, der i spring danser med himmelhøjt hop.
Thi en krans, som er bedre end den,
der kan vindes i kampen ved floden Alfeios⁹²,
vandt din bror! Så kom og syng og dans,
lyt til sejrens hymne, kom og dans. (865)

ELEKTRA

Du klare Sol, du dagens lyse firspandsvogn!
Åh, Jord, åh Nat, som før formørkede mit blik.
Nu kan mit øje atter skue Himlen frit:
Aigisthos, Agamemnons morder – han er død!
Det bedste, som jeg har og gemmer i mit hus
af smykker til mit hår, jeg nu vil hente frem

til krans om panden på min sejrige bror.

MODSTROFE

Ja, smyk du hans pande med kransen!
Skridende drager vi frem
med vort dansende kor, som det er muserne⁹³ kært,
for de mænd, som har styret os før,
vore elskede fyrster, skal atter regere.
Styrtet er den falske konge nu!
Ton da, fløjte, lydt med al min fryd.

ELEKTRA

Orestes, sejrherre, hil! En værdig søn
du er af ham, som vandt i kamp ved Ilion.
Lad mig din pande smykke da med denne krans.
Du vender ikke hjem som den, der bare vandt
en hæderspris i længdeløb, for du har dræbt
Aigisthos, fjenden, ham, der myrded vores far.
Og Pylades, du søn af Jordens bedste mand, (886)
min bror Orestes' følgesvend, som stod ham bi
i farens stund, tag også du mod denne krans
af mine hænder. Måtte heldet følge jer!

ORESTES

Du først bør huske på, Elektra, at det kun
er guderne, som råder for mit held; og ros
mig så, fordi jeg tjener dem til held for mig.
Jeg kommer for at melde dig Aigisthos' død,
og ikke blot med ord. Som drabsmand bringer jeg
beviset med. Se her, hans hoved for din fod⁹⁴!
Så kast ham, hvis du vil, som rov for vilde dyr,
ja, nagl ham til en pæl som mading for en flok

af gribbe, luftens børn. Din slave er han nu,
den mand, som før har kaldt sig herre over dig.

ELEKTRA

De ord jeg helst vil sige nu, jeg ængstes ved.

ORESTES

Du er jo sikker nu, hvad er du bange for?

ELEKTRA

At håne døde, thi det vækker nid og nag.

ORESTES

Her findes ikke dem, som vil dig noget ondt.

ELEKTRA

Jo, umedgørlig er man her og dømmesyg.

ORESTES

Nej, søster, tal du blot, thi mellem ham og os
har hersket bittert fjendskab fra den første stund. (906)

ELEKTRA

(taler til den døde Aigisthos)

Velan⁹⁵, hvad ondt skal jeg da nævne mod dig først?
og hvad til sidst? Hvad er til rest, når det er sagt?

Jeg tænker på de nattetimer, hvor jeg lå

og hviskede de ord, jeg ville råbe dig
i dine åbne øjne, når jeg først engang
var fri for frygt. Det er jeg nu – så lyt da til

de ord, som du i live burde have hørt:

Mig styrted du i navnløs kval, os begge to
berøved du – og uden grund – en elsket far.
Du ægtede min mor i skam! Helleners drot
blev dræbt af dig, som aldrig stod ved Trojas mur.
Så vidt du gik i vanvid, at du mente, hvis
du først blev gift med mor, blev hun dig tro
– en nidding⁹⁶, som har krænket Agamemnons seng!
Nej, den, som til en lønlig⁹⁷ elskov har forført
en andens hustru, som han så må ægte selv,
skal vide, at han er en nar, hvis han da tror,
hun *nu* vil vogte dyden, som hun krænked *før*.
En jammer var dit liv – du mente, det var trygt!
Du vidste godt, du levede et liv i synd
med mor, og hun, at hendes mand var kun en pjalt.
Men begge lige onde bar I hver for sig
hinandens onde lod, du hendes lod, hun din.
Og rundt omkring i Argos kaldte man dig kun
din kones mand! – Din kone blev hun aldrig kaldt.
Det er en skændsel, når en kvinde styrer hus
og hjem – det burde manden. Dybt jeg harmes⁹⁸, når
jeg hører børn i byen blive kaldt med navn
fra deres mor, og ikke efter deres far.
Hvis nu en mand sig gifter rang og rigdom til,
da går der ry af *hende*, tavshed følger *ham*. (937)

Men af din egen dårskab blev du narret mest.

Thi stærk i kraft af rigdom mente du dig stor.

Men rigdom tøver kun hos os en stakket tid.

Nej, ikke guld, men kun en ædel sjæl er tro,
og under sorgens byrde er den stedse ens.

Men uretfærdig lykke i en dåres⁹⁹ hus

står såre kort i blomst og farer atter hen.
Hvad kvinder fandt sig i af dig, jeg tier om,
som jomfru – men den tavse mund kan sige mangt.
Du havde kongemagt og fager¹⁰⁰ var du selv,
men viste ingen blu¹⁰¹. Den mand, jeg ønsker mig,
skal ikke være yndig, men en rigtig mand!
For børn af *mænd* – de vier Ares¹⁰² deres liv;
de fagre svende finder deres lyst i dans.

Far hen! Af tiden røbet ved du ikke selv,
du har betalt din bod. Og gid den værste skurk,
hvor meget end det første skridt har bragt ham held,
må se, at Dike¹⁰³ aldrig han besejret får,
før løbet bliver endt ved livets sidste mål.

KOR

Stor var hans brøde¹⁰⁴, stor den bod¹⁰⁵ han gav
din bror og dig. Umådelig er Dikes magt.

ELEKTRA

Velan¹⁰⁶ da slaver, slæb så liget indenfor
og skjul det godt, så mor det ikke får at se,
før hun er kommet – før hun segner i sit blod.

ORESTES

Hold inde – det er tid at drøfte andre ting. (962)

ELEKTRA

Et det mon byens folk, der kommer mod os dér?

ORESTES

Nej, det er den, som fødte os, vor egen mor.

ELEKTRA

Hvor stolt i al sin stads hun knejser på sin vogn,
hvor kønt hun drager lige lukt i dødens favn!

ORESTES

Skal vi nu dræbe hende – hun er dog vor mor?

ELEKTRA

Har synet af din mor dig da til medynk vakt?

ORESTES

Men ak, hvor kan jeg dræbe den, som gav mig liv?

ELEKTRA

På samme vis, som hun tog livet af vor far.

ORESTES

Ak, Foibos¹⁰⁷, hvilket vanvid har du spået mig?

ELEKTRA

Men hvem er viis, når Foibos regnes for en nar?

ORESTES

– at dræbe den, jeg sidst af alle dræbe må.

ELEKTRA

Hvad ondt kan du da se i hævnen for din far? (974)

ORESTES

Uskyldig nu, men skyldig snart i modermord!

ELEKTRA

Og kalder du det fromt at nægte far din hjælp?

ORESTES

Men dræber jeg min mor, så må jeg bøde dyrt.

ELEKTRA

Og glemmer du din far, blev boden ¹⁰⁸mindre så?

ORESTES

Måske en daimon¹⁰⁹ selv har talt med gudens røst?

ELEKTRA

Fra Foibos' egen trefod! – Tror du selv på det?

ORESTES

Så meget tror jeg: ondt er det orakelsvar!

ELEKTRA

Men tab nu ikke modet, vis dig som en mand!
og læg den samme snare¹¹⁰ ud som den, hvori
hun med Aigisthos' hjælp tog livet af sin mand.

ORESTES

Så går jeg ind. Hvor rædselsfuldt det første skridt,
hvor rædselsfuld en dåd¹¹¹ af mig! – Men lad der ske,
hvad guder vil. For mig er hævn er ikke sød. (987)

(Orestes går ind i hytten sammen med Pylades.

Ad den samme vej, som Orestes lige er kommet med Aigisthos'
lig, kører nu Klytaimnestra ind på scenen,

ledsaget af sine trojanske slavinder)

KOR

Du vor højbårne dronning, som styrer argivernes land,
som er kongen Tyndáreos' datter
og er søster til herlige brødre,
Dioskurerne, sønner af Zeus,
de som lever på stjerner i lysende luft,
og af mennesker ude på havenes strømme
bliver æret som frelse i nød.

Vi vil prise dig lig med de salige guder
for din rigdom og strålende lykke,
nu hvor tiden er inde til hyldest,
ja, vær hilset, vor dronning.

KLYTAIMNESTRA

I troerinder, stig nu ud og tag min hånd
og hjælp mig med at komme ned fra denne vogn.
Med frygisk¹¹² bytte har man smykket templets mur,
jeg selv fik disse kvinder her fra Trojas stad,
de ypperste af alle, for mit hus en pryd,
men for min døde datter¹¹³ kun en ringe bod¹¹⁴.

ELEKTRA

Må jeg da ikke, jeg, der jaget fra mit hjem,
som slave lever her i dette sorgens hus,
få lov at støtte din så nåderige hånd?

KLYTAIMNESTRA

Slavinderne vil hjælpe mig, og det er nok!

ELEKTRA

Mit barndomshjem du selv har lukket i for mig,
og da mit hjem blev taget, blev jeg slave her,
så vel som disse – faderløse står vi nu. (1010)

KLYTAIMNESTRA

Men det er følgen af de planer, som din far
besluttete mod dem, han burde elske mest.
Jeg taler ligeud. Dog – får en kvinde først
et ilde ry, er hendes ord kun ilde hørt.
Med hvilken ret? Thi ser man sagens sammenhæng,
og klart har set, at hun fortjener had, så bør
man hade hende – hvad er hadet ellers til?

Det var Tyndáreos, der gav mig til din far
– men ikke for at ofre mig og mine børn!
Det var din far, der fik min datter lokket bort
fra hjemmet som Akilleus' brud til Aulis' kyst.
hvor flåden mødte modvind. På et alter dér
han gennemskar min datters liljehvide hals!

Og gjorde han det så, fordi vort land var stedt
i nød, for hjemmets skyld, og havde ofret én
for manges liv, så var det vel tilgiveligt.
Nej, kun fordi hans broderkone, elskovssyg
og troløs som hun var, tog magten fra sin mand,
alene derfor ofred han min datters liv.
Og dog – skønt jeg var krænkede dybt af denne hån –
holdt jeg igen og havde ikke dræbt min mand.
Men med sig hjem han bragte den besatte tøs¹¹⁵,
og den mænade¹¹⁶ gav han plads i vores seng,
og holdt os derpå begge to i samme hus.

Man siger kvindens blod er hedt. Ja vist!

Men når hun nu er sådan skabt, og hendes mand
dog krænker hendes hjertes ret, så tager hun
eksempel efter ham og finder sig en ven.
Og straks så bryder der et uvejr løs mod os,
men manden, som er skyld deri, går ram forbi! (1040)

Men sæt man førte Menelaos lønligt¹¹⁷ bort,

så skulle jeg måske Orestes slå ihjel
af hensyn til min søsters mand! Hvad mon din far
så havde gjort? – Skal jeg da finde mig i alt
af ham, og roligt se ham dræbe mine børn?
Jeg havde intet valg, men søgte hjælp hos dem,
der var hans fjender – og jeg dræbte ham! Tror du
hans venner havde hjulpet mig med dette drab?
Så tal da frit og sig mig, hvis du ellers kan,
hvordan han vel er dræbt mod ret og billighed.

KORFØRER

Ja, du har ret, men skændig er den ret du har.
Thi for sin mand må kvinden bøje sig i alt,
såfremt hun er fornuftig, og i modsat fald
jeg ofrer hende hverken tanke eller ord.

ELEKTRA

Du har vel ikke glemt, hvad nylig du har sagt,
min kære mor, at frit jeg kunne tale ud?

KLYTAIMNESTRA

Hvad jeg har sagt, mit kære barn, det står jeg ved.

ELEKTRA

Og du vil ikke straffe mig for mine ord?

KLYTAIMNESTRA

Nej, mild jeg er og giver efter for dit sind.

ELEKTRA

Så lad da dette være mine første ord:

Ak, gid da, mor, du selv var mere mild af sind!

Vist er der ingen, som i skønhed måler sig (1062)

med dig og Helena – som dråber er I ens! –

forgabet i jer selv, en skam for jeres bror¹¹⁸.

Din søster lod sig lokke bort – til undergang!

Og du ved snigmord dræbte Hellas' bedste mand!

Og hyklerisk du foregav, at dette mord

var hævn for din datter – nej, jeg kender dig

som ingen anden: Stod du ikke ved dit spejl

og kæmmede dit hår, så snart din mand var rejst,

ja, endnu før din datters offerdød var kendt!

En kvinde, som i mandens fravær gør sig smuk,

hun er kun ond, og hendes navn bør slettes ud.

Er kvinden trofast mod sin ægtemand, mon så

hun viser frit sit fagre åsyn for enhver?

Blandt alle Hellas' kvinder var du sikkert nok

alene med din fryd, når det gik Troja godt,

men gik det fjenden galt, formørkedes dit blik.

Du ønskede nemlig aldrig mer at se din mand!

Åh, havde du dog lyttet til fornuftens røst!

Med Agamemnon stod Aigisthos ikke mål;

til hærens fører blev din mand af Hellas valgt,

og den skandale, som din søster havde vakt,
gav dig al ryets glans; thi let man ser, når dyd
med lasten mødes, hvert et fortrin dyden har.
Men selv om også far din datter havde dræbt,
hvad ondt har da min bror og jeg så gjort mod dig?
Og hvorfor gav du ikke os vort barndomshjem
tilbage efter drabet – nej, med fremmed gods
som medgift købte du dig selv en anden mand!
Er han landflygtig da i stedet for din søn?
Og gav han bod ¹¹⁹til mig? Langt værre død han mig
lod lide end min søster, thi jeg lever her!
Hvis retten kræver bod for bod, så må din søn
og jeg da sone fademord med modernord. (1095)

Det første som det sidste sker med samme ret.

Thi den¹²⁰, som kun for penges skyld og rang og stand
har ægtet troløs kvinde, er en stakkels nar.
En trofast hustru tæller mer end guld og byrd.

KORFØRER

Der hører held til giftermål; for nogle går
det lykkeligt og godt, for andre går det skævt.

KLYTAIMNESTRA

Mit barn! Din far har du jo altid elsket mest.
Der er jo børn, som hænger mest ved deres far,
mens andre sætter mere pris på deres mor.
Men jeg forstår dig godt, jeg er jo ikke selv,
mit barn, så særlig stolt ved det, som jeg har gjort.
Men du ¹²¹– hvor snavset er du dog, hvor dårligt klædt,
skønt lige du har rejst dig fra din barselseng.

Jeg arme¹²² – hvilken løn jeg høstede af min plan!

Mit had mod Agamemnon drev mig alt for vidt.

ELEKTRA

Men sket er sket, din anger kommer alt for sent.
Min far er død. Men hvorfor lader du din søn
dog stadig flakke hjemløs om i fremmed land?

KLYTAIMNESTRA

Jeg frygter ham, og jeg må tænke på mig selv;
man siger, han har ikke glemt sin dræbte far.

ELEKTRA

Men hvorfor er din mand så hensynsløs mod os?

KLYTAIMNESTRA

Det *er* han nu – er du da ikke også stejl? (1117)

ELEKTRA

Jeg lider jo, men harmen¹²³ stilner vel engang.

KLYTAIMNESTRA

Så vil han heller ikke være vred på dig.

ELEKTRA

(ironisk)

Hvor kongelig en gæst, der huses i mit hjem!

KLYTAIMNESTRA

Nu ser du selv, hvordan du vækker strid på ny.

ELEKTRA

Jeg tier, for jeg ved, hvorfor jeg frygter ham.

KLYTAIMNESTRA

Men hvad er grunden til, at jeg blev kaldt herhen?

ELEKTRA

Du har vel hørt, at jeg har lige født et barn?

Vil du på mine vegne bære offer frem,
som det sig hør og bør ved barnets ti-dagsfest¹²⁴,
en ukendt skik for mig, som aldrig før var mor.

KLYTAIMNESTRA

Men det besørger den, som var din fødselshjælp.

ELEKTRA

Men uden andres hjælp jeg fødte selv mit barn.

KLYTAIMNESTRA

Har du da ingen nabo, du kan stole på?

ELEKTRA

Hvem skytter om¹²⁵ at være ven med fattigfolk? (1131)

KLYTAIMNESTRA

Så går jeg ind og bærer ti-dagsoffer frem
til guderne i barnets navn, og når jeg så
har gjort dig denne glæde, går jeg til min mand,
som ofrer fromt til nymferne. I slaver dér,
sæt hest og vogn i stald, og når I regner med,
at nu er ofret bragt til guderne, så kom
med vognen, thi min mand har også krav på mig.

ELEKTRA

Så træd da ind i dette ringe hus. Pas på,
din kjole ikke bliver snavset til af sod.
På rette vis dit offer snart skal foregå!

(Slaverne trækker vognen bort.

Klytaimnestra går alene ind i huset)

ELEKTRA

(alene)

En kurv er rede og en hvæset offerkniv,
en tyr er blevet slagtet, ved hvis side du
skal segne om og favne snart – i Hades' hus¹²⁶ –
den mand du delte leje med i dagens lys.
Det er min tak til dig, det er din bod for far.

KLAGESANG

KOR. 1. STROFE

Nu kom hævnens stund, med ondt lønnes ondt.
For uvejret ramte brat Atreus' hus.
I badet kongen fandt sin død.
Fra kongsgårdens loft og stenfliser lød
da hans rædselsskrig, og dødsramt han skreg:
Min hustru, forbryderiske kvinde, dræber du (1152)
din hjemvendte mand, som kom langvejs fra,
da ti år var gået, her til sit hus?

1. MODSTROFE

Af retfærdig straf hun nu bliver ramt,
for troløs hun var: sin husbond hun sveg¹²⁷.
Da langt om længe hjem han kom

til stenborgens mur, som kyklopers¹²⁸ kraft
har rejst himmelhøjt, hun modtog ham
med skarpthvæsset økse, rede til at myrde ham.
Et vanvid, du arme hustru, dig drev,
men hvem fatter vel en udåd ¹²⁹som din?

Som¹³⁰ bjergløvens Hun på blodtørstig færd
i skovdalens dyb, hun gik til sin dåd.

KLYTAIMNESTRA

(inde fra huset)

Åh, dræb mig ikke kære børn, i guders navn!

KORFØRER

Du hører dette skingre skrig fra huset?

KLYTAIMNESTRA

Hjælp!

KORFØRER

Ja, hjælp dig selv, for dine børn dig myrder nu.
En gud råder for, når retfærd skal ske,
og ond straf du led, for lovløst du slog
din husbond ihjel. (1171)

(Orestes, Pylades og Elektra træder ud af huset;

de tøver et øjeblik i døren.

Bag dem ser man ligene af Aigisthos og Klytaimnestra)

KOR

En bror og søster træder hen til tærsklens trin

med kjortlen farvet rød af blod fra deres mor,
det sørgelige tegn på hendes offerdød.
Ak, aldrig fandtes der en mer usalig slægt
på Jord, end den, der stammer ned fra Tantalos¹³¹.

2. STROFE

ORESTES

(vender sig om mod de to lig)

Åh, Jord¹³²! Åh, Zeus, som skuer alt,
så se mit værk: en blodig dåd,
en grufuldhed: de to, hvis lig
nu ligger strakt i støvet her
som bod for alt, hvad jeg har lidt.

ELEKTRA

Jeg ser dig græde, bror, men skylden er kun min,
et stakkels offer var jeg for mit had til mor,
hun, som gav mig livet.

KOR

Hvor hård en lod, hvor tung en lod!
En mor med smerte føder børn,
men større smerte har du lidt,
du døden led for deres hånd,
retfærdigt dog du led; du dræbte deres far.

2. MODSTROFE

ORESTES

Du, Foibos¹³³, varsled os vor ret,
de skjulte ting du skabte om (1191)
til synlig sorg! Fra Hellas' land
du viser mig, en morder, bort.

Til hvilken by og gæsteven¹³⁴?

Mon der findes fromme folk,
som retter deres åbne blik
mod en modermorder?

ELEKTRA

Og hvad med mig? Hvorhen skal jeg? Hvem byder mig
til dans og bryllupsfest? Og hvor er så den mand,
bruden får til brudgom?

KOR

Hvor let på ny du skifter sind,
som vind, der vender, slår du om.
Du tænker fromt, men lige før
du tænkte kun på onde ting
og drev din bror til det, som mindst han ville selv.

3. STROFE

ORESTES

Åh, så du selv, hvorledes hun rev kjortlen op?
I døden viste staklen mig sit moderbryst.
Åh, ve mig for et rædselssyn:
I støvet lå min mor, jeg var som sønderknust.

KOR

Jeg fatter klart, hvad du har lidt,
du hørte jo din egen mor
skrige højt i døds kamp. (1212)

3. MODSTROFE

ORESTES

Ja, højt hun skreg og lagde hånden mod min kind
og bønfuldt mig: Min søn, vær nådig mod din mor,
og hun holdt armen om min hals,
så fast, at sværdet slap af håndens greb.

KOR

Hvor kunne du dog roligt se
din mors forpinte åndedrag
standse brat i dødsqual?

4. STROFE

ORESTES

Jeg skjulte mine øjne bag min kappes flig.
Dybt i halsen på min mor
jeg jog det blanke offerstål.

ELEKTRA

Men mig det var, der drev dig frem!
Min hånd med din om sværdet greb.

KOR

Grufuld og grum var den dåd, du øved.

4. MODSTROFE

ORESTES

Men kom og lad os brede kappen over mor.
Såret må vi dække til.

(til den døde)

Du gav os liv, og dit vi tog. (1229)

ELEKTRA

Vi svøber dig i dette lin¹³⁵ –

i kærlighed og had – vor mor.

KOR

Skæbnen har nået sit mål med jer slægt.

EPODE

(Dioskurerne viser sig over husets tag)

Hvem er mon de væsner, der stråler som lys
over tagryggen her? Er det daimoners¹³⁶ skær?
Er det himmelske guder? Thi menneskers vej
er det ikke. Hvorfor står de så tydeligt frem
for at skues af menneskers øjne?

EXODOS

DIOSKURERNE

(Kastor og Pollux, kun Kastor taler)

Du søn af Agamemnon, lyt til mig! Vi er
Kronions¹³⁷ sønner, som er brødre til din mor.
Jeg kaldes Kastor og min bror er Pollux dér.
På vej til Argos har vi frelst et skib i nød
på oprørt hav, men just som vi til landet kom,
vi så dig dræbe vores søster, jeres mor.
At hun led straf var ret, men uret var din dåd.
Om Foibos, Foibos tier jeg, min overmand
han er, men uklogt råd han gav, skønt han er klog, (1246)
og sket er sket, men i den tid, som kommer, skal
du gøre det, som Zeus og skæbnen har bestemt:
Elektra skal du give Pylades til brud,
men rømme¹³⁸ Argos selv, thi aldrig mer kan du,
som myrdede din mor, betræde denne by.
Nej, hævnens ånder, furier med hundefjæs,

skal jage dig i vanvid pint fra sted til sted.
Men søg Athen, hvor Pallas¹³⁹ gamle billed står,
knæl ned for hendes fod, og bort hun skræmmer dem,
så deres slangevrimmel ikke når dig mer,
så snart hun løfter over dig sit gorgoskjold.
En klippe findes der, som kaldes Ares' høj¹⁴⁰,
hvor guder første gang holdt dom i sag om mord,
den gang da Ares, vild af vrede havde dræbt
Poseidons ætling, Halirróthios, fordi
han Ares' datter tog med vold, mod guders lov.
Nu dømmes dér retfærdigt fromt om jordisk strid.
Det er det rette sted for dig at stå til doms.
Men lige mange stemmer for og mod dig, vil
fra døden frelse dig, thi Loxias¹⁴¹ dig bød
at slå din mor ihjel og tager skylden selv.
Og for al fremtid gælder så den lov, at hver,
som opnår lige tal af stemmer, kendes fri.
Gudinderne¹⁴² for gru og skræk forsvinder så
forbitret ned i jordens dyb ved højens fod,
hvorfra de siden fromt skal helligt sandsagn spå.
Men i Arkadien¹⁴³ og nær Alfeios' strøm,
hvor Zeus Lykaïos har sit tempel, skal en by
du grunde, som skal kaldes efter dig med navn.
Det er, hvad jeg forkynder dig.

Aigisthos' lig

skal byens mænd begrave her i Argos' jord.
Din mor skal Menelaos lægge i en grav. (1278)
Fra Trojas land til Nauplia han kom først nu
med Helena som i Ægyptens land en tid
fandt ly hos Proteus¹⁴⁴. Trojas borg hun aldrig så.
Thi Zeus et billed kun af Helena har sendt

til Troja for at vække splid blandt Jordens børn.

Og Pylades skal føre fra Akaias¹⁴⁵ land
den gifte jomfru med som hustru til sit hjem¹⁴⁶.
Og også den, som er din svoger kun af navn,
skal rigt belønnet følge ham til Fokis' land.

Så stig, Orestes, over Isthmens ås¹⁴⁷ og drag

til Kekropslandets¹⁴⁸ lykkelige klippetop.
Når du som skæbnen vil, har sonet dette mord,
da skal du få et liv i lykke, fri for kval.

KOR

Sønner af Zeus, kan det tillades os,
at vi henvender ordet til jer?

DIOSKURERNE

Ja, for ingen af jer blev besmittet af blodet.

ORESTES

Og må jeg mon så også få lov
til at sige de tanker, der falder mig ind?

DIOSKURERNE

Det må du, for efter mit skøn er Apollon
alene skyldig i drabet.

KOR

Hvorfor har I, som er guder og brødre
til den, der blev myrdet,
dog ikke fordrevet Erinyernes flok? (1300)

DIOSKURERNE

Skæbnen bestemte, hvad der skulle ske
og Foibos det uklogt forkyndte.

ELEKTRA

Og hvilken en Foibos og hvilke Orakler
bestemte, at jeg skulle myrde min mor?

DIOSKURERNE

I var fælles om alt: jeres handling og skæbne,
en forbandelsens dom over slægten har lydt
som skal knuse jer begge som den.

ORESTES

Du min kæreste søster, som først jeg har mødt
efter talrige år, jeg må skilles fra dig
og dit kærlige sind, vi skal miste hinanden.

DIOSKURERNE

Hun har hus, hun har hjem, hun har ikke lidt nød.
Hun kan ikke beklages, når undtages kun
at argivernes by¹⁴⁹ hun må rømme¹⁵⁰.

ELEKTRA

Kan du tænke en sorg, der er større end den
at forlade sit fædrelands marker?

ORESTES

Og så jeg, som forlader mit fædrene hus
og af fremmede dommere stævnes til dom
for mit drab på min mor?

DIOSKURERNE

Til den hellige by
hvor Athene har hjemme, du kommer. Fat mod! (1320)

ELEKTRA

Så mødes vi nu for sidste gang,
du min kære bror.
Thi ved drabet på mor en forbandelsens dom
vil skille os ad fra det fædrene hjem.

ORESTES

Ja, så kom du min søster, og tag mig i favn
og lad tårerne rinde som over min grav.

DIOSKURERNE

Ak, hvad her du har sagt, det er grusomme ord,
ja, for guderne selv.
Både jeg og de himmelske magter har ondt
af et menneskes kvaler og lidelser.

ORESTES

Så skal jeg aldrig se dig mer.

ELEKTRA

Aldrig mer skal jeg møde dit kærlige blik.

ORESTES

Og for sidste gang skal jeg høre din røst.

ELEKTRA

Så farvel da min by
og farvel mine medsøstre, kære veninder.

ORESTES

Du trofaste sjæl,
vil du vandre af sted lige nu? (1337)

ELEKTRA

Jeg må gå,
men jeg vandrer med tårer på kind.

ORESTES

Ja, min Pylades, drag så med hende herfra,
tag Elektra til hustru.

DIOSKURERNE

Lad dem gifte sig nu, lad dem vandre i fred,
(til Orestes)

giv agt på erinyerne, fly til Athen!
Thi med frygtelig fart vil de gribe dig fat,
de har arme som slanger og natdunkel hud,
og de lever af sjælenes stingende kval.

(Orestes ud)

Vi vil ile af sted til Sikeliens hav
for at frelse de skibe, der stævner til søs.
Og nu flyver vi bort i det luftige rum
for at hjælpe – dog ikke de syndige mænd,
for vi hjælper kun fromme, retfærdige folk,
som har elsket det gode, og frelser dem ud
af hver fare, der truer med trængsel og nød.
Man skal vogte sig for uretfærdigheds ånd.
Og gå aldrig om bord med en mensvoren mand.
Det forkynder jeg mennesker som deres gud.

(Dioskurerne forsvinder)

KOR

Så drag da bort i fred! Den, som lever i fred
og som ikke er ramt af sin skæbne med ondt,
har i sandhed et lykkeligt liv. (1359)

fra *Elektra*, oversat af A. Garff og L. Hjortsø, Gyldendal 1987

¹ **Dardanos**: urkonge af Troja.

² **Stad**: By (gammeldags sprogbrug).

³ **Argos**: oldgræsk bystat i landskabet Argolis, centreret om byen Argos på Østpeloponnes.

⁴ **Thyestes**: bror til Atreus, som var Agamemnons far. Se note til v. 699-725.

⁵ **Tantalos**: Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet

⁶ **tyndariden**: Klytaimnestra var datter af Tyndareos, kongen af Sparta; hendes søster var Helena, som prins Paris tog med til Troja, og dioskurerne Kastor og Pollux var hendes brødre.

⁷ **Strofios**: der er en familiestrid mellem Fanoteus og Strofios (Strofios tog sig af Orestes under hans landflygtighed, og hans søn Pylades er fulgt med Orestes til Mykene), der også viser sig i deres valg af venner. Fanoteus er ven med Klytaimnestra og Aigisthos (v. 670-71), Strofios var ven med Agamemnon. Orestes lod budskabet om sin død komme fra Fanoteus (v. 666-763), og nu lader han urnen med asken komme fra Strofios, da det er mest sandsynligt, at det er ham, der har vist husets søn den sidste ære.

⁸ **Kypris**: Afrodite, gudinde for kærlighed og erotik. Her kaldes hun Kypris efter hendes dyrkelse på (føde)øen Kypros (Cypern).

⁹ **gudens spådomshal**: Apollons orakel i Delfi.

¹⁰ **blev mig vár**: blev opmærksom på mig.

¹¹ **Eos**: "Morgenrøde", i græsk mytologi søster til Helios (Sol) og Selene (Måne); romerne kaldte hende Aurora.

¹² **alfarvej**: almindelig befærdet vej.

¹³ **sindigt**: langsomt.

¹⁴ **Hades**: underverdenen; underverdenens hersker.

¹⁵ **sindigt**: langsomt.

¹⁶ **Zeus:** den mægtigste af de græske guder, hersker over himlen og vejret, særligt torden og lyn.

¹⁷ **øksens hug:** men i v. 164 er mordredskabet et sværd. Der er altså en uoverensstemmelse i teksten angående Agamemnons døds måde. Denne uoverensstemmelse kan næppe bortforklares. Hos Aischylos dræber Klytaimnestra sin mand med Aigisthos' sværd; hos Sofokles (Elektra v. 97-99) med en økse, og dette redskab forekommer også hos andre digtere.

¹⁸ **svig:** uærlig og bedragerisk opførsel

¹⁹ **Hera:** Hera er gudernes dronning, gift med Zeus.

²⁰ **argiviske:** fra Argos, som bruges som betegnelse for landskabet Argolis eller byen Mykene.

²¹ **sligt:** sådan noget (gammeldags sprogbrug).

²² **skrud:** festtøj

²³ **min hud er tør:** dvs. uden olie. Oldtidens grækere gned deres krop i olivenolie, som selv den fattigste græker havde råd til.

²⁴ **på skythers vis:** nemlig tætklippet. Grækere klippede deres hår af som tegn på sorg og lod det så vokse ud igen, men Elektra bar til stadighed sit hår kortklippet, så hun kom til at ligne en skyther, som efter oldtidsforfatteres vidnesbyrd havde ganske tætklippet hår. Elektra kommer således i sit udseende til at minde om en barbar, og hun bliver derved dobbelt medynkvækkende for den græske tilhører.

²⁵ **en anden:** Aigisthos, der sammen med Klytaimnestra myrdede Menelaos' bror Agamemnon, da han kom hjem fra krigen.

²⁶ **frygisk:** trojansk.

²⁷ **turner:** tjenestepiger.

²⁸ **støtten:** Euripides synes her at forestille sig Agamemnons grav i lighed med sin samtids grave, der var forsynet med en gravstele. Se A. Bruhn & L. Hjortsø Klassisk Kunst: Hellas, fig. 36 (Nationalmuseet besidder en lekyth med Orestes og Elektra foran Agamemnons grav, men den er desværre så restaureret, at man ikke kan bygge noget på dens fremstilling).

²⁹ **frygerfolket:** Trojanerne.

³⁰ **Loxias:** Loxias (betyder 'den krogede', af loxos 'skæv, bøjet') er et af Apollons tilnavne i Delfi, især brugt i forbindelse med orakelsvar. Apollon er 'kroget', fordi hans orakelsvar er vanskelige at forstå.

³¹ **Lakedaimon:** oldgræsk navn for den bystat, der omfattede landskabet Lakonien på Peloponnes, og hvis hovedby var Sparta.

³² **nereider:** i græsk mytologi havmanden Nereus' 50 døtre.

³³ **Thetis:** i græsk mytologi en havnymfe, datter af Nereus og mor til helten Achilleus.

³⁴ **Simois:** flod på sletten ved Troja.

-
- ³⁵ **Eubøa:** Eubøa (eller Euboia) er en græsk ø.
- ³⁶ **Hefaistos:** i den græske mytologi er Hefaistos ild- og smedegud.
- ³⁷ **drevet:** hamret ud i figurer eller lignende.
- ³⁸ **Pelion:** et skovbevokset bjergmassiv nær Iolkos i Nordgrækenland.
- ³⁹ **Ossa:** bjerg nordpå.
- ⁴⁰ **Keiron:** kentauren Keiron opdrog Achilleus i bl.a. jagt og musik.
- ⁴¹ **Nauplia:** i Argolis, havneby for Mykene og Tiryns.
- ⁴² **fryger:** trojaner.
- ⁴³ **Perseus:** søn af Zeus og Danae, slog gorgonen Medusa ihjel.
- ⁴⁴ **Plejader:** syvstjernen i stjernebilledet Tyren nær ved Orion.
- ⁴⁵ **Hyader:** (af gr. Hyades, egl. de regnbringende) nymfer for bække og damme (de blev forvandlet til stjerner, jf. gruppen Hyaderne, som bebuder regn, når den viser sig på himlen).
- ⁴⁶ **sfinker:** sfinksen er et fabeldyr i bl.a. egyptisk og græsk-romersk kultur, oftest med løvekrop og menneskehoved, eventuelt også udstyret med vinger. Sfinksen er symbol for gådefuldhed og uudgrundelighed.
- ⁴⁷ **kvad:** digt, sang (poetisk sprogbrug).
- ⁴⁸ **Peirene:** kilde i Korinth. En mor ved navn Peirene udgød så mange tårer over sit døde barn, som Artemis ved at uheld slog ihjel, at hun forvandlede sig til denne kilde.
- ⁴⁹ **hjaltet:** håndgreb på et sværd.
- ⁵⁰ **heltedrot:** en drot er en konge.
- ⁵¹ **Olympen:** bjerget Olympen (Olympos) er i mytologien gudernes bolig.
- ⁵² **kranse:** ved symposier og offerfester var grækerne bekransede.
- ⁵³ **på vejen ned fra byen:** i overensstemmelse med græsk skik ligger gravene uden for byen.
- ⁵⁴ **myrtekranse:** blev hængt på gravstelen eller henlagt på dennes basis.
- ⁵⁵ **lød:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ⁵⁶ **løn:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ⁵⁷ **lød:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ⁵⁸ **skyttel:** redskab til vævning.
- ⁵⁹ **i løn:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ⁶⁰ **Nej:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ⁶¹ **Soen_Thyestes:** Aigisthos (se stamtræet) og note til v. 699-725.
- ⁶² **gildelag:** selskab

- ⁶³ **barselstidens dage:** den tiende dag efter barnets fødsel blev der ofret til guderne, og barnet fik navn. Denne navnefest er (ligesom i det moderne Grækenland) næsten vigtigere end fødselsdagen. I v. 1126 omtales navnefesten som ti-dagsfesten.
- ⁶⁴ **velan:** "velan" er et udråbsord, som bruges som opmuntring eller tilskyndelse til at gøre noget.
- ⁶⁵ **æt:** slægt.
- ⁶⁶ **niddingsdåd:** en nidding er en usling; "dåd" betyder handling.
- ⁶⁷ **som banker fromt:** Elektra knæler ned og hamrer i jorden for at vække og påkalde den døde. Cf. den kretiske digter, Prevelakis' roman Dødens sol, s. 107.
- ⁶⁸ **frygerfolket:** Trojanerne.
- ⁶⁹ **svig:** uærlig og bedragerisk opførsel
- ⁷⁰ **dobbeltægget sværd:** et sværd med to skarpslebne, skærende kanter.
- ⁷¹ **velan:** "velan" er et udråbsord, som bruges som opmuntring eller tilskyndelse til at gøre noget.
- ⁷² **2. KORSANG:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ⁷³ **ranede:** stjal.
- ⁷⁴ **herolden:** den person, der fungerede som budbringer og turneringsleder.
- ⁷⁵ **jertegn:** et jertegn (eller jærtegn) er en overnaturlig eller usædvanlig hændelse opfattet som et tegn på, at noget vil ske.
- ⁷⁶ **Atreiderne:** efterkommerne af Atreus, dvs. Agamemnon og Menelaos.
- ⁷⁷ **argivers stad:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ⁷⁸ **svig:** uærlig og bedragerisk opførsel
- ⁷⁹ **sligt:** sådan noget (gammeldags sprogbrug).
- ⁸⁰ **argiver:** fra landskabet Argolis, hvor byen Mykene ligger.
- ⁸¹ **Dike:** Retfærdighedens gudinde. Hun hører normalt til blandt de himmelske guder. Når Antigone her taler om en Dike, som lever under jorden, betyder det bare, at hun forestiller sig Dike som en kosmisk ("verdensomspændende") magt, der også må have sit genbillede i Hades og således også våger over retfærdighed mod og blandt de døde.
- ⁸² **vejen med de brede spor:** den, der benyttes til vognkørsel i modsætning til de almindelige græske stier beregnet til gående eller ridende.
- ⁸³ **Thessalere:** fra Thessalien (en region i midten af det græske fastland).
- ⁸⁴ **Alfeios:** nutidens Alfios, den største og mest vandrige flod på Peloponnes. Den var i oldtiden genstand for kult, bl.a. i Olympia, hvor man kastede ofre ud i floden.
- ⁸⁵ **tvætte sig:** alle, der deltog i et offer, måtte være rene. Dette krav gjaldt i endnu højere grad fremmede, så meget mere som de, i dette tilfælde, får ærespladsen ved siden af kummen med indviet eller helligt vand, hvorfra alle deltagerne i

offerцерemonien bestænkes før offerdyrets slagtning. Orestes søger at undgå enhver form for rensning, formodentlig fordi han gennem denne ville komme til at stå i en slags religiøst broderforhold til de andre deltagere i ceremonien, og altså også til Aigisthos, og drabet af ham ville da bringe en endnu større synd over hans hoved. Dette undgår Orestes ved sit afslag.

⁸⁶ **kurve ...**: der menes kurve med korn eller mel, som man hældte over offerdyret før slagtningen. Den, der leder offerceremonien, tager kornet op af kurven og strør det på alter og offerdyr.

⁸⁷ **Ægg**: Æg (den skarpslebne, skærende kant på et knivblad, et økseblad el.lign.).

⁸⁸ **en tot af kalvens hår**: denne tot er symbolet på, at dyret nu tilhører den gud, som man ofrer til.

⁸⁹ **dorerkniv**: formodentlig en kniv af den type, som er omtalt i v. 811, altså en kniv med lige klinge, som man åbenbart har brugt i de gamle doriske områder Sparta og Argolis, mens den thessaliske kniv (v. 837) er seglformet og således har en krum klinge og æg. Dette vil medføre, at den thessaliske kniv har et kraftigere "bid" i det øjeblik, den anvendes.

⁹⁰ **i dobbeltløb**: ordene har en ganske præcis mening. "Banen" er den græske hippodrom, og da dennes længde er to gange det græske stadion, kan en græker tale om dobbeltløb (mere korrekt: dobbeltridt). Orestes føret kniven fra den ene ende af offerdyrets bug til anden og tilbage igen, således at kniven efterlader samme spor som rytterens på hippodromen, når rytteren rider fra startpælen til den anden ende af banen og tilbage til sit udgangspunkt.

⁹¹ **Medusa**: gorgonen Medusa, hvis blik kunne forstene, blev slået ihjel af Perseus, der skar hendes hoved af.

⁹² **kampen ved floden Alfeios**: De olympiske lege afholdtes i Olympia, som floden Alfeios (nutidens Alfios) passerer.

⁹³ **Muserne**: de ni muser i den græske mytologi var gudinder for kunst og videnskab

⁹⁴ **hans hoved for din fod**: Orestes har altså Aigisthos' hoved med ind på scenen. Selve kroppen må man formode slæbes ind af slaverne, for liget selv fjernes i v. 959.

⁹⁵ **velan**: "velan" er et udråbsord, som bruges som opmuntring eller tilskyndelse til at gøre noget.

⁹⁶ **nidding**: En usling, kujon.

⁹⁷ **lønlig**: Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet

⁹⁸ **harmes**: bliver vred.

⁹⁹ **dåre**: tåbe (gammeldags sprogbrug).

¹⁰⁰ **fager**: smuk.

¹⁰¹ **blu**: det at føle skam eller undseelse (gammeldags sprogbrug).

¹⁰² **Ares**: krigsgud, i modsætning til fx Athene ingen strateg, men brutal kampgud. Thrakien var Ares' hjemland.

¹⁰³ **Dike**: Retfærdighedens gudinde. Hun hører normalt til blandt de himmelske guder. Når Antigone her taler om en Dike, som lever under jorden, betyder det bare, at hun forestiller sig Dike som en kosmisk ("verdensomspændende") magt, der også må have sit genbillede i Hades og således også våger over retfærdighed mod og blandt de døde.

¹⁰⁴ **brøde**: forkastelig eller ulovlig handling.

- ¹⁰⁵ **bod:** soning af synder, man har begået.
- ¹⁰⁶ **velan:** "velan" er et udråbsord, som bruges som opmuntring eller tilskyndelse til at gøre noget.
- ¹⁰⁷ **Foibos:** Apollon, der bl.a. er gud for spådomskunst, og hvis hellige orakel havde sæde i Delfi.
- ¹⁰⁸ **boden :** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ¹⁰⁹ **daimon:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ¹¹⁰ **snare:** fælde.
- ¹¹¹ **Dåd:** Handling.
- ¹¹² **frygisk:** trojansk.
- ¹¹³ **min døde datter:** Ifigenie. Den græske hær, som skulle drage i krig mod Troja for at få Menelaos' kone Helena tilbage fra prins Paris, blev samlet i Aulis, en by på Boiotiens kyst, men da den skulle sejle af sted, var der vindstille. Det var gudinden Artemis, der havde forårsaget dette som straf for, at hærens anfører Agamemnon havde pralet af at have dræbt en af hendes hjorte. Først da Agamemnon til forsoning havde ofret sin datter Ifigenie, blæste det op igen og hæren kunne sejle mod Troja.
- ¹¹⁴ **bod:** soning af synder, man har begået.
- ¹¹⁵ **den besatte tøs:** Cassandra, som havde spådomsgave (men ingen troede på hende).
- ¹¹⁶ **mænade:** ekstatisk kvinde, der i den græske mytologi ledsager Dionysos, som er gud for vin og ekstase.
- ¹¹⁷ **lønligt:** skjult; hemmelig (gammeldags sprogbrug).
- ¹¹⁸ **en skam for jeres bro:** der tænkes på Kastor, den ene af dioskurerne. I tragedien Helena lader Euripides begge dioskurerne begå selvmord af skam over deres søster Helena.
- ¹¹⁹ **bod:** soning af synder, man har begået.
- ¹²⁰ **v1097-1101:** ægtheden af disse vers er omstridt. Muligvis er de senere tildigtning.
- ¹²¹ **v1107-8:** disse to linier virker besynderligt i den sammenhæng, hvori de står. Man har derfor villet flytte dem hen foran v. 1132.
- ¹²² **arme:** stakkels.
- ¹²³ **harmen:** vreden.
- ¹²⁴ **ti-dagsfest:** den tiende dag efter barnets fødsel blev der ofret til guderne, og barnet fik navn. Denne navnefest er (ligesom i det moderne Grækenland) næsten vigtigere end fødselsdagen. Se v. 654.
- ¹²⁵ **skytte om:** "skytte om" (eller "skøtte om") betyder bryde sig om.
- ¹²⁶ **Hades' hus:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet
- ¹²⁷ **sveg:** "at svinge" (datid: sveg) betyder at være illoyal og troløs mod.
- ¹²⁸ **kykloper:** kykloperne var murere så vel som smede. De havde ry for at have samlet Mykenes mure.
- ¹²⁹ **udåd:** forkastelig, oprørende handling.

¹³⁰ **v. 1163-64:** disse to liner synes at stå ganske uformidlet i sammenhængen, men det er vel muligt, at de har haft en korrespondance i første strofe; i så fald må man gå ud fra at de tilsvarende linier i slutningen af første strofe er gået tabt i tidens løb.

¹³¹ **Tantalos:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet

¹³² **v. 1177ff.:** strofen er ikke fuldstændig; nogle afsluttende linier mangler i overleveringen, således som en sammenligning med den korresponderende strofe 1190ff. viser.

¹³³ **Foibos:** Apollon, der bl.a. er gud for spådomskunst, og hvis hellige orakel havde sæde i Delfi.

¹³⁴ **gæsteven:** En art alliance mellem familier, enkeltpersoner eller bystater, hvor man er forpligtet til at hjælpe hinanden. Når en gæsteven kom, skulle man tilbyde mad, et bad, en stol og et hvil, inden man måtte spørge til ærinde. Desuden skulle der ske en gaveudveksling. Tegn på gæstevenskab var en dyrenogle knækket i to dele. Guden for gæstevenskab er Zeus.

¹³⁵ **lin:** linned eller lærred (gammeldags sprogbrug).

¹³⁶ **daimoner:** "daimon" er den betegnelse, grækerne anvendte om de guddommelige magter, der greb ind i det enkelte menneskes liv, uden at guddommene kunne identificeres nøjagtigt.

¹³⁷ **Kronion:** Zeus, søn af Kronos og Rheia.

¹³⁸ **rømme:** forlade.

¹³⁹ **Pallas:** Pallas Athene var Athens byguginde (hun blev dog dyrket i alle græske byer). Hendes tempel stod på Akropolis. Hun blev født ud af sin fars, Zeus', pande jf. v. 345.

¹⁴⁰ **Ares' høj:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet

¹⁴¹ **Loxias:** Loxias (betyder 'den krogede', af loxos 'skæv, bøjet') er et af Apollons tilnavne i Delfi, især brugt i forbindelse med orakelsvar. Apollon er 'kroget', fordi hans orakelsvar er vanskelige at forstå.

¹⁴² **gudinderne:** Eumeniderne, i græsk mytologi straffende gudinder, som hjemsøger den drabsmand, der ikke soner et drab, eller den familie, der ikke søger hævn (de kaldes også furier).

¹⁴³ **Arkadien:** område på Peloponnes, som floden Alfeios (nutidens Alfios) løb igennem.

¹⁴⁴ **Proteus:** i græsk mytologi en havmand, sælernes beskytter. På sin rejse hjem fra Troja mødte Menelaos Proteus, som han overvandt i en drabelig kamp, skønt Proteus hele tiden forvandlede sig til farlige dyr. Endelig gav Proteus op og fortalte Menelaos, hvordan han skulle komme hjem til Sparta. Ifølge historikeren Herodot var Proteus ikke en gud, men en konge i Egypten, som holdt den ægte Helena fangen under hele Den Trojanske Krig, mens kampen stod om et fantom.

¹⁴⁵ **Akaia:** landskab på Peloponnes' nordkyst.

¹⁴⁶ **hjem:** i Fokis (et landområde i Midtgrækenland).

¹⁴⁷ **Isthmens ås:** Isthmen er det antikke navn på den landtange, der forbinder Peloponnes med Centralgrækenland.

¹⁴⁸ **Kekropslandet:** Kekrops var en sagnkonge i Attika, derfor kaldes landet undertiden efter ham. Den lykkelige klippetop er Akropolis.

¹⁴⁹ **argivernes by:** Fejl!: Opslagsordet blev ikke fundet

¹⁵⁰ **rømme:** forlade.